

črni zastori, spuščeni do tal, — moje zastave, zagrebel svoj beli obraz v posteljne blazine in jokal kakor otrok. In vendar sem jo videl prosečo: »Kje se mudiš moj najdražji, da ne prideš položiti svoje kodraste glave na moja drhteča, polna prsa in si neusmiljen ne poželiš, da bi me pokrile Tvoje roke in noge?!« Ti pa si že stal bled kakor stena na pragu in se tresel razburjenja, ker si me naenkrat razumel v mojih zadnjih vzdihljajih in klical: »O, zdaj vem, da so Tvoje kompozicije najbolj rdeče, kadar umiraš!« Vzunaj je razsajal vihar, padal dež, udarjal grom, utrinjali se bliski in v vse to se mešalo divje grmenje topov. Takrat se je tudi zaslišalo iz spodnjih častniških prostorov igranje na klavir, razbrzdan ženski smeh in krohot kakor bi se oglašale goneče se krave, pijano moško petje. V svoji peklenski bolesti sem še opazil, da je bila vsa narava kakor orjaška otožna godba, ki se je ovijala kakor rdeč pajčolan nage, koščene plesalke, ki je plesala v popolni temi, ki so jo razsvetljevali topovi streli, v sredi milijonskih sovražnih si armad, stoječ z eno kurbirsko svojo nogo v dolini in z drugo v gori, enega najbolj strastnih zemeljskih plesov, tango.

In Ti postavljam pričujoči spomenik, izsekan iz žive skale in obdelan sirovo, ker se mi zdi, da Ti bo več povedal kakor izlikani, in ki govori samo navidezno več o meni kakor o Tebi; ker jaz vem, da če bi še živel in videl svoj spomenik, postavljen od mene, bi presenečen vzkliknil: »To sem vendar jaz, moji duševni boji, vse to sem jaz speval!« O, tako pa si že takrat, ko sem jaz napol živ korakal po široki cesti med gorami mimo sokolovega mesteca, ležal pokopan na ravnoistem pokopališču, odkoder sva pred meseci opazovala oblake, v katerih sva gledala konjenico, ki je šla kakor vihar! Vlekli smo se v daljavo kakor čreda preganjanih volkov, za nami sovražnik, kakor se nam je zdelo. Pet noči sem že ležal na prostem ob stražnjih ognjih, ves garjast sem strmel v nebo, — zdelo se je s svojimi meglami ravnotako raztrgano in bolno, — mimo je drvel tren, topništvo, oklopni avtomobili, korakale so dolge kolone utrujenega vojaštva. Spremljali so nas na celi dolgi poti gavrani s kričečimi, čudno pobarvanimi glasovi. Ob cesti so ležali mrtvi konji, med njimi onemogli ljudje, govoreči vse mogoče jezike, nad glavami so brneli zrakoplovi, — ravnokar se je zaletel pri spuščanju na tla eden izmed njih ob bližnje drevo in pričel goreti s tako bliskovito naglico, da ko smo prihiteli k njemu, smo našli že samo ogrodje in sežgano letalčevo truplo, — na naši levi strani pa so hiteli proti državni meji dolgi vlaki, pri katerih so bile še strehe zasedene od bežečega vojaštva. Videli smo jih, kako so pri predorih trumoma padali na tla in je šel vlak čez nje, železno in zategnjeno žvižgajoč. In sem za trenutek pomislil, kaj bi bilo, če bi tudi jaz, ki tako besno sovražim samega sebe in ki sem predstavnik naroda, katerega svobodoljubni bratje prebivajo v največji državi na svetu, ravnotako bedno poginil. Saj ne vé še nobeden, da sem, noseč v svojih nemirnih prsih načrte za več sto let, prehodna točka, skozi katero bodo morali vsi tisti, ki letajo po zraku in hočejo biti silni. Karabinko na hrbtu, sem korakal v prvi bataljonovi vrsti, — imeli smo v sredi trobentarja, ki nas je spremljal, — vsi drugi smo pa prepevali narodne koračnice in tresla se je zemlja pod našimi nogami in donel zrak naših popevk. In ko sem pomislil sredi petja, kako nas bodo sprejemali na večer na naši domači zemlji z lampijoni, obsipavali s cvetjem in objemali, sem sklenil, da ko bom šel poln ran na razmesarjenem telesu in obdan z neštevilnimi kačami v deželo, kjer citrone cveto, se bom pomudil tudi na pokopališču, kjer so našli Tvoji zemeljski ostanki več en počitek in kjer naju je zalotil lepega majniškega večera razdivjani vihar, in bom mislil na Te, ki Ti ni bilo usojeno, da vidiš vstajenje svoje domovine in ne vzklikaš več kakor jaz s svojo lucifersko glavo: »O telo, ječa moje duše!«

SAMOTNA ULICA.

V molk zakopana je ulica tiha,
prek starih se hiš mesečina razliva,
iz vsega občutje pradavnosti diha,
v brezbrežnosti nočni vsepokoj sniva.

Izgubljeni človeški glasovi zasekali so se v sanje
prenežne — ko da kamenje robato
raztrgalo je vezeno zlato —
prizibale so se postave, kričoče v to sveto molčanje.

Ti domi zamišljeni, ki toliko tajnih ste dram
dožili v svojem osrčju, ti tiho zveneče nebo,
ki gledaš iz vekov v vekove tem bitjem skrivnostnim na dno:
zakaj vsi njih boji, strasti, sovraštva in — kam, o, čuješ me: kam?

Miran Jarc.